

Plan da finanzas

2023-2032

M E S S A D I

dalla suprastanza communal a al cussegl da vischnaunca

Stimada signura presidenta
Stimadas signuras cusseglieras
Preziai signurs cussegliers

1. Introducziun

Il plan da finanzas ei in impurtont instrument da planisaziun. Per saver supportar las investiziuns che spetgan la vischnaunca e per garantir in saun tenercasa dallas finanzas ha la suprastanza communal definiu entginas directivas internas per la planisaziun da finanzas.

Il plan da finanzas vegn mintgamai elaboraus annualmein e quei pils proxims 10 onns. Aschia sa vegnir analisau las pli impurtontas cefras da clav ch'eiin relevantas per tener in bien equilibr denter las investiziuns necessarias e finanzas saunas a liunga vosta.

Sco basa per la planisaziun ha la suprastanza communal definiu la media dil cash-flow (CF) effectiv dils davos tschun onns. Quei ei in principi da segirtad che la suprastanza ha fixau. Aschia san irregularitads da resultats annuals pli gronds vegnir evitadas. Tschun onns dat ina media plausibla davart la situaziun finanziaria.

2. Principis plan da finanzas

La suprastanza communal ha definiu suandontas siat directivas internas:

1) Il plan da finanzas vegn adattaus annualmein e riguarda ils proxims 10 onns.

2) La basa per la planisaziun da finanzas ei la media dil cash-flow effectiv dils davos 5 quens annuals = "cash-flow en media"

3) Ella planisaziun da finanzas duei tut tenor svilup dalla finanzas vegnir contonschiu in CF planisau denter 75%-100% dil cash-flow en media.

4) L'altezia dallas investiziuns ella facultad administrativa planisadas annualmein duei en media dils proxims 5 onns tier in deivet brut en % dalla sviulta da:

sut 50	buca survargar 150% dil cash-flow en media
denter 50-100	buca survargar 100% dil cash-flow en media
denter 100-150	buca survargar 80% dil cash-flow en media
denter 150-200	buca survargar 60% dil cash-flow en media

5) Ils emprems 5 onns dalla planisaziun (1-5) ston las directivas internas vegnir risguardadas. Els onns 6-10 duei la planisaziun d'investiziun mussar tgei investiziuns che spetgan tut aunc la vischnaunca.

6) Il saldo denter las investiziuns effectivas e las planisadas digl onn precedent vegn mintgamai transferius sigl onn da planisaziun.

7) Davart investiziuns extraordinarias che survargan las directivas internas decida il cussegl da vischnaunca sin basa d'ina proposta dalla suprastanza communal. Ina planisaziun da finanzas adequata a liunga vosta sto esser garantida.

3. Planisaziun dall'atgna finanziaziun (CF)

A vesta dalla situaziun finanziaria actuala empau extraordinaria (ils davos dus quens annuals ein stai fetg buns) ha la suprastonza communal decidu da vuler contonscher igl onn 2023 pils proxims 10 onns in cash-flow (atgna finanziaziun) da 90% dil cash-flow en media, quei che munta pigl onn 2023:

2023:

Cash-flow en media dils davos 5 onns	2'369'385 francs
Cash-flow planisau (90%)	2'132'447 francs

2022:

Cash-flow en media dils davos 5 onns	2'245'638 francs
Cash-flow planisau (75%)	1'684'228 francs

2021:

Cash-flow en media dils davos 5 onns	2'268'610 francs
Cash-flow planisau (75%)	1'701'457 francs

4. Planisaziun d'investiziun netta

Tier in deivet brut actual en % dalla sviulta denter 50-100 ha la suprastonza communal decidu da planisar igl onn 2023 pils proxims 10 onns cun in'altezia d'investiziun dad 80% dil cash-flow en media. Cun l'enconuschientscha ch'ei savess aunc dar ils proxims onns investiziuns ella facultad finanziaria che han influenza sil deivet brut (denton buca sin il deivet net per habitont) ha la suprastonza decidu da plitost esser precauts cun las investiziuns ils emprems 5 onns ella facultad administrativa. La summa totala dils emprems tschun onns dalla planisaziun d'investiziun inclusiv saldo digl onn precedent survarga buca las directivas internas.

Ils onns 6-10 dalla planisaziun d'investiziun ei vegniu risguardau ulteriurs projects che vegnan mess en mira dalla suprastonza. Aschia duei il cussegl da vischnaunca survegnir in maletg transparent e cumplektiv tgei che spetga aunc la vischnaunca. Las prioritads d'investiziun sin basa dallas directivas internas metta la suprastonza mintgamai ils emprems 5 onns da planisaziun.

Ils proxims 10 onns sa vegnir quintau cun investiziuns nettas dad 80% dil cash-flow en media, quei che munta pigl onn 2023:

2023:

Cash-flow en media dils davos 5 onns	2'369'385 francs
Investiziuns nettas planisadas (80%)	1'895'508 francs

2022:

Cash-flow en media dils davos 5 onns	2'245'638 francs
Investiziuns nettas planisadas (66%)	1'482'121 francs

2021:

Cash-flow en media dils davos 5 onns	2'268'610 francs
Investiziuns nettas planisadas (66%)	1'497'282 francs

Onns 2022-2024: Annualmein + 4'000'000 francs (directiva 7)

5. Plan d'investiziun net 2023-2032

Il plan d'investiziun 2023 preveda pils proxims 10 onns suandontas investiziuns nettas totalas els differents departaments:

Departament: <i>Administraziun, finanzas, economia</i>	total: 2'569'000
Departament: <i>Baghegiar ed infrastruttura</i>	total: 5'875'000
Departament: <i>Forestalessar ed agricultura (incl. CF)</i>	total: 12'576'000
Departament: <i>Sanadad, scolaziun, cultura e sport</i>	total: 7'950'000
Departament: <i>Ambient e segirtad</i>	total: 6'247'500

Total: 35'217'500

Cun investiziuns da rodund 20 milliuns francs ils proxims 5 onns setegn la suprastonza communal vid sias directivas internas (mira plan d'investiziun detagliau). Ils onns 6-10 dil plan d'investiziun risguardan projects ed investiziuns ordinarias che spetgan la vischnaunca.

Cun investiziuns dad 80% dil CF en media havess la suprastonza communal tenor directivas internas actualmein da principi aunc ulteriur potenzial d'investiziun (directiva 4). Cun l'enconuschientscha che ulteriuras investiziuns ella facultad finanziaria savessen vegnir e cun la nova strategia da taglia che la suprastonza communal ha definiu, ei la decisiun da planisar cun in'altezia dallas investiziuns dad 80% dil CF en media naven digl onn 2023 en mintga cass capeivla e plausibla.

Las investiziuns detagliadas tenor departament ein visiblas ella survesta "plan d'investiziun 2032 – onn 2023".

6. Nova strategia da taglia

Sper investir ell'infrastructura communal ed amortisar deivets ei in tierz punct central il pei da taglia. La suprastonza communal ei pertscharta ch'era il pei da taglia ha effect sin l'attractivitat da habitar e luvrar en nossa vischnaunca. Plinavon ha era il cussegl da vischnaunca adina puspei fatg attents sin l'impurtonza dil pei da taglia.

La davosa reducziun dil pei da taglia per 10% sin 110% ha giu liug igl onn 2022. El messadi igl onn 2021 ha la suprastonza communal fatg allusiun ch'ella analyseschi mintga dus onns da niev in ulteriur sbassament dil pei da taglia. Schegie ch'il cussegl da vischnaunca ha decidu autruisa e la populaziun ha suandau sia proposta, tegn la suprastonza plaid ed ha discussiunau a caschun dalla tractaziun dil plan da finanzas differentas variantas pusseivlas e la finfinala definiu ina strategia da taglia per nossa vischnaunca.

Quella nova strategia da taglia preveda parallel tier las investiziuns ed amortisaziuns ch'eiin previdas pass per pass ina reducziun da taglia. La finamira dalla suprastonza ei da contonscher ils proxims onns in pei da taglia cun in diember da duas cefras, concret 98%.

Per contonscher quella finamira duei vegnir sbassau il pei da taglia ils proxims 6 onns (entochen igl onn 2029) annualmein per 2%. Cun quei agir precaut savein nus gia tier la preparaziun dil preventiv mintgamai risguardar las consequenzas e tenor situaziun gest agir a moda proactiva. Il pli impurtont ei dad haver in bien e saun tenercasa finanziel e far las investiziuns necessarias per sviluppar e far pli attractiv nossa vischnaunca. Cun ina reducziun stabila e constanta dil pei da taglia vegnin nus a contonscher quell'aulta finamira.

La suprastonza communal ha era discussiunau da rudien in'eventuala reducziun da taglia pli aulta. En vesta al program d'investiziun, las amortisaziuns annualas necessarias, cun l'enconuschientscha che nus havein giu ils davos dus onns quens annuals cun entradas empau extraordinarias e per haver el futur finanzas saunas vegn ina reducziun unica pli aulta per la suprastonza buca en damonda.

L'executiva communal ei denton perschuada ch'ina reducziun cuntinuada dil pei da taglia ei la dretga e la pli optimala via strategica per nosa vischnaunca. El plan da finanzas ei ina reducziun annuala dil pei da taglia da 2% gia risguardada. En quei connex eisi da menziunar ch'il plan da finanzas ei vegnius elaboraus cul principi realistic/optimistic. Quei ei era la tenuta dalla suprastonza communal e demuossa la finfinala era igl andament ed il maletg futur dalla vischnaunca.

En connex cun la tractaziun dil plan da finanzas e dil preventiv vegn la suprastonza communal mintgamai ad examinar da rudien las finanzas communalas. Aschinavon ch'ei dat buca marcantas midadas enviers la situaziun actualmeins enconuschenta, vegn ella a proponer ina reducziun dil pei da taglia d'annualmeins 2 % entochen che quel contonscha 98%. En vesta agl ault volumen d'investiziun dils proxims onns e per saver reagir sin in eventual svilup negativ dallas finanzas (p.ex. donns da malaura ni nunspitgada reducziun da recavs essenzials) sa la suprastonza communal responsar quei agir.

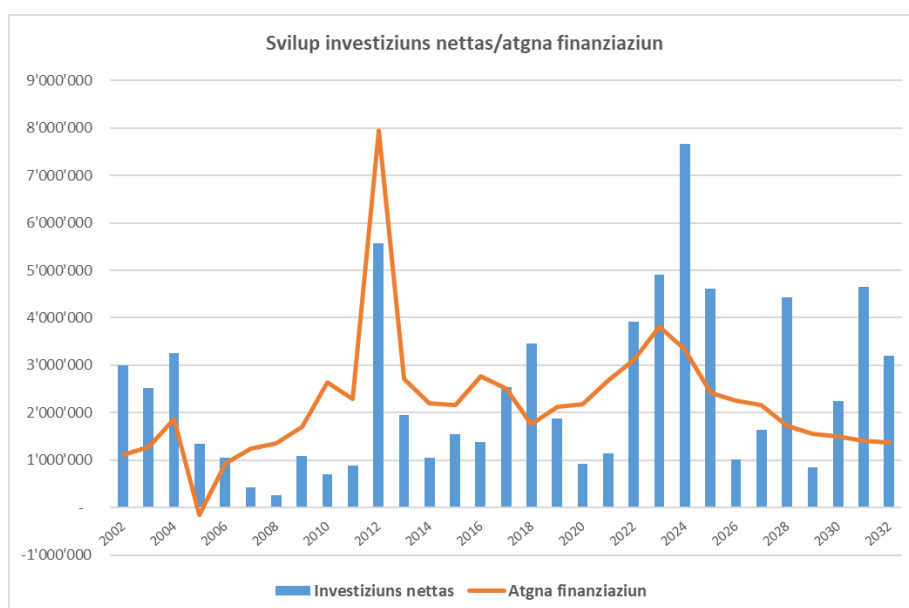
7. Plan da finanzas 2023-2032

Risguardond las directivas internas ed a basa dil quen da gudogn e sperdita ha la suprastonza communal calculau las cefras indicativas (cefras da clav). Per saver calcular approximativameins il svilup dallas cefras indicativas ei in plan da finanzas detagliau necessaris.

Las duas pli impurtontas cefras indicativas tenor plan da finanzas 2023-2032 adempleschan ils emprems 5 onns sper las directivas internas (directiva 5) era las directivas cantunalas.

Directivas cantunalas:

Deivets netto/habitont (absolut)	sche pusseivel buca dapli che frs. 5'000.--/habitont
Quota deivets brutto (entradas)	buca dapli che 200%

8. Ponderaziuns finalas

Il plan da finanzas ei realistics ed aschia in bien mied da planisaziun. Cun las directivas internas garantin nus ils proxims 5 onns ina planisaziun da finanzas sauna. Medemamein ein las investiziuns previdas purtablas ed in cuntinuont sbassament dil pei da taglia el rom d'annualmein 2% supportabels. La contonschida dallas cefras indicativas cantunalas dattan raschun alla suprastonza communal e garanteschan aschia supplementarmein la segirtad planisatoria necessaria a liunga vesta.

Igl ei egl interess dalla suprastonza communal da far pli attractiv nossa vischnaunca. Quei svilup progressiv dein nus cun far las investiziuns necessarias planisadas e cun la nova strategia da taglia. En quei senn dat il plan da finanzas 2023-2032 ina buna, interessanta e transparenta survesta pils proxims 10 onns.

9. Proposta

Sin fundament dallas ponderaziuns suramenziunadas

p r o p o n a

la suprastonza communal al cussegl da vischnaunca:

1. da prender enconuschientscha dil plan da finanzas 2023-2032.

Suprastonza communal Disentis/Mustér
Il president: Il canzlist:

René Epp

Andri Hendry

Disentis/Mustér, ils 5 da zercladur 2023

- plan d'investiziun 2023-2032
- plan da finanzas detagliau 2023-2032 (survesta, program d'investiziun, quen da gudogn e sperdita)